

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Interview: dr. J.J. Schrijen

Horck, B. van; Kasbergen, P.

Citation

Horck, B. van, & Kasbergen, P. (2003). Interview: dr. J.J. Schrijen. *Bestuurskundige Berichten*, 18(2), 4-6.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211023>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211023>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

INTERVIEW: dr. J.J. SCHRIJEN

Het waren roerige tijden in Venlo eind vorig jaar. Op 22 oktober werd René Steegmans, een 22-jarige student, doodgeschot door twee jongeren nadat hij ze had geattendeerd op het feit dat ze bijna een oude dame met hun scooter omver reden. Begin jaren '90 hield de bende van Venlo de stad, die tegen de Duitse grens aan ligt, in zijn greep. Deze bende bestond uit zestien personen van 14 tot 56 jaar die in koele bloede moorden pleegden, waarvan het juiste aantal nooit is komen vast te staan. De leiders van de bende waren twee tieners die in 1994 veroordeeld werden voor zeven (!) moorden. De geografische positie van Venlo maakt dat het een walhalla is voor Duitse softdruggebruikers, wat veel problemen en criminaliteit met zich meebrengt. Al met al dus genoeg om over te praten met burgemeester Schrijen in het kader van het thema veiligheid. Op 19 februari vond in stadskantoor in Venlo het volgende interview plaats.

Wij wijzen twee oorzaken aan voor het gevoel van onveiligheid dat op dit moment in Nederland lijkt te heersen. Ten eerste de daadwerkelijke overlast van de draaideurcriminelen en criminele jongeren. Maar een belangrijke tweede reden zijn de media die incidenten zoals de kwestie René Steegmans hier in Venlo veel breder uitmeten dan dat ze eigenlijk zijn. Wat is hier uw visie op?

Het uitvergroten van zulke zaken betekent dat je automatisch een overaccentuering krijgt van onveiligheid. Dat heeft ook te maken met reality-tv; het feit dat je tegenwoordig met een schotel op je auto binnen een half uur op de plaats van delict kunt staan. Er was een gijzeling in Helden en je zag binnen driekwartier de eerste journalisten komen. En die maken dan hun eigen nieuws, want als je ze niet bezig kunt houden gaan ze zelf nieuws zoeken.

Een tweede oorzaak van onveiligheid ligt aan de individualisering van de maatschappij. Er is minder sociale controle, dus er wordt minder aangesproken op afwijkend gedrag. Dat is toch wel een probleem, zeker voor een liberaal als ik, want dan moet je de overheid er toch wat meer in betrekken. Bovendien heeft er zich een ontwikkeling voor gedaan die men onder de term hufterig gedrag

schaart. Het is allemaal wat ruwer, je kunt het ook wat mondiger noemen of geëmancipeerder. Dat zijn allemaal aspecten waardoor een situatie ontstaat dat mensen zich onveiliger voelen, terwijl het objectief gezien niet veiliger of onveiliger is dan vroeger.

Tegenwoordig zit ook iedereen thuis. Daar kun je dan heel sociologisch over denken, maar laat ik het wat confronterend zeggen. Kinderen krijgen al vanaf hun zesde een eigen tv of computerspel. Kinderen spelen dus niet meer buiten met elkaar, ze spelen binnen. Thuis wordt weinig samen gedaan, iedereen trekt zich terug en als er wat gebeurt, moet de overheid optreden.

Tekent er zich een soort neergaande spiraal af?

Je krijgt een soort acceptatiegraad op kleine delicten, zoals fietsendiefstallen, waarvoor je eigenlijk zero-tolerance in moet voeren als overheidsbeleid. De politie was aan de preventieve kant aan het werken. Nu gaan we de politie afrekenen op output, we moeten meer opsporingen verrichten en dat leidt weer tot

opzettelijk beïnvloeden van getallen. De politie is een schaarsteproduct en daar moet je tactisch mee omgaan, niet door te gaan afrekenen op opsporingspercentages.

Denkt u dat de toonverandering van de nationale politiek zich zal doorzetten naar de lokale politiek?

Iedereen signaleert zaken als verbale hufterigheid en de aanpak daarvan moet je meer in symbolen dan resultaten zien. Als iemand als Ivo Opstelten zegt: "Ik wordt afgerekend op...", dan denk ik: toen ik drie jaar geleden datzelfde riep in de gemeenteraad is dat niet in de krant gekomen. We waren met de

maatschappij bezig op low-tolerance niveau. Dat moet nu allemaal terug naar absoluut, dus goed of fout. Dat is iets wat veel bij het volk leeft en dat je nu door symbolen en ook wat harder en directer optreden moet oplossen. Niet meer sussen, maar laten zien dat er toch nog gezag bestaat. De politie is dus niet alleen je beste vriend. Er zit ook nog een hand aan.

"De politie is dus niet alleen je beste vriend. Er zit ook nog een hand aan."

INTERVIEW: dr. J.J. SCHRIJEN

Ergert u zich soms niet als burgemeester en als mens aan de neergaande spiraal?

We moeten de norm stellen, want voor mensen zelf vervaagt die. Iemand die zijn middelvinger opsteekt naar een politieagent wordt nu gewoon opgepakt en niet gewaarschuwd. Dat is de norm handhaven die we met z'n allen gesteld hebben, dat is het terugwinnen van de staat door de overheid. En dat werkt. Hiernaast moeten we mensen op hun gedrag aanspreken. Uiteindelijk heeft dat met opvoeding te maken en dan kom je op heel andere problematiek. Dan begeef je je op de balans tussen enerzijds privacy en bescherming tegen de overheid versus optreden door de overheid. Het knopje draait iets meer weg van de privacy en naar de overheid. Allerlei privacyredenen om geen informatie met elkaar uit te wisselen worden doorbroken, waardoor diensten zoals justitie, school en huisarts beter samen kunnen werken.

Er was sprake van verkokering tussen diensten?

Heel harde kokers, waar niet doorheen te breken viel. Maar nu is de tijdsgeschiedenis dat we het liefst zo vroeg mogelijk ingrijpen als we ergens iets signaleren. Als het maar ten doel heeft te helpen, om te zorgen dat kinderen in een goede omgeving opgroeien, dan mogen we als overheid best achter die voordeur kijken.

Het CDA, een partij die traditioneel veel op het gezin is gericht, heeft met twaalf zetels een groot aandeel in de gemeenteraad. Heeft die partij ook het initiatief genomen voor meer bemoeienis in gezinszaken?

Nee, dat is een algemeen gevoel. De wethouder die die portefeuille heeft is van de PvdA. Het verval van het normbesef is een golfbeweging, over twintig jaar heeft de jeugd weer normen en waarden. De norm van wat bijvoorbeeld een scheldwoord is en wat niet, is in twee of drie

generaties zo ver uit elkaar komen te liggen dat je dat weer wat dichterbij elkaar wil gaan brengen. En daarmee samengaand gaat het veiligheidsgevoel omhoog.

In Venlo is nu een project wijkgerichte aanpak opgestart, hoe moeten we dit zien?

Het is de drempel naar de overheid die we voor de burgers op straat willen verkleinen. En dat hebben we georganiseerd door in de gemeente 4-5 van de ambtenaren vrij te maken zodat die nu k u n n e n bemiddelen in vragen die burgers stellen.

Ander onderdeel van het project is burgers serieus nemen. Als ik brieven van drie kantjes krijg kan ik die moeilijk allemaal gaan beantwoorden, maar burgers hebben ook het recht op antwoord van de burgemeester. Nu wordt er voor gezorgd dat er een ambtenaar in de wijk langskomt en zegt: "ik heb van de burgemeester de opdracht gekregen om bij u langs te komen".

Dus de overheid geeft eigenlijk het goede voorbeeld?

Wie is de baas op straat, daar gaat de discussie natuurlijk over. Is dat de overheid met een set van waarden en normen of durven we niet meer op straat te komen?

Wat is dan in dit licht uw mening over het feit dat er soms een particulier bedrijf wordt in gehuurd voor de veiligheid te garanderen van een station? Of het project van de buurtvaders?

Zoals ik al eerder aangaf is de politie een schaarsteproduct. We moeten de politie dan ook inzetten op terreinen waar je van het geweldsmonopolie van de politie ook iets mag verwachten. Dat moet aangevuld kunnen worden door

sociale controle en particulier initiatief. Men moet zich meer verantwoordelijk gaan voelen voor hun eigen omgeving. Verder is via convenanten met winkeliersverenigingen en particuliere beveiligingsbedrijven veel mogelijk.

Wat is de prioriteit van veiligheid binnen de gemeente Venlo?

Die is groot. Veel Duitsers komen hier om te winkelen, waar we veel profijt van hebben. Veel vooral jongere Duitsers komen hier echter om softdrugs te kopen. De grote vraag die hierdoor ontstaat leidt tot grote aanbod en criminaliteit.

Daarom zijn wij in Venlo begonnen met extra repressie. Door enerzijds te doen aan repressie en anderzijds door het legale aanbod vergroten willen we de problematiek aanpakken.

Hoe staat de samenwerking met de Duitse politie? De EU krijgt een steeds grotere rol, maar wat betreft justitionele samenwerking binnen de EU gebeurt er nog weinig.

De samenwerking is bijzonder goed, zo lopen er bijvoorbeeld Duitse agenten stage in Nederland en andersom. Om drugstoeristen af te schrikken lopen hier wel eens Duitse agenten rond. We merken dat dat nu zijn vruchten afwerpt. Er zijn echter barrières, vooral als het gaat om de discussie over bevoegdheden van agenten in het buitenland. Het gaat erom dat die mensen wat bevoegdheden krijgen, anders lijken de Duitse agenten een soort stadswachters. Echter als ze handboeien bij zich hebben en die ook kunnen gebruiken ligt dat natuurlijk weer gevoelig bij die mensen die de Tweede Wereldoorlog nog hebben meegemaakt.

"Wie is de baas op straat, daar gaat de discussie natuurlijk over.."

INTERVIEW: dr. J.J. SCHRIJEN

Merkt u dat het driehoeksoverleg door de individualisering van de maatschappij en de grotere rol van de media soms onder druk komt te staan?

scholen, is gelukkig weer opgeleid. Dat vlammetje aanwakkeren is wat we willen en dat brandt nu bij iedereen.

“Wat daar gebeurde, is één incident op zichzelf en zo hebben we het ook naar buiten gebracht.”

Carnaval is bijvoorbeeld door media-aandacht een veel groter evenement geworden en dat brengt consequenties met zich mee. Er komt een ander soort publiek en dan wordt de beheersbaarheid van zo'n evenement minder. Daardoor is veel meer communicatie binnen het driehoeksoverleg nodig. De communicatieadviseur zou wel eens de belangrijkste adviseur kunnen worden van de verantwoordelijke op dat beleidsterrein.

Was u niet bang voor extreme onrust tijdens het hele gebeuren rondom René Steegmans?

Wat daar gebeurde, is één incident op zichzelf en zo hebben we het ook naar buiten gebracht. Het hele voorval kwam vervolgens op de dag van de stille tocht in een uitzending van Netwerk aan bod. De ouders van één van de verdachten werden toen verkeerd gepresenteerd. Ze deden toen uitspraken die de situatie gespannen maakten en we hebben toen wel wat extra politie achter de hand gehouden.

Hoe is dat incident nu opgepakt door het openbaar bestuur?

Ik benadruk altijd dat dit om incidenten gaat, ontsparing van individuen. Aan de andere kant heeft het impact op het gevoel van onveiligheid. We moeten dus dat negatieve aangrijpen als een proces waarmee we zaken kunnen verbeteren. De jeugdhulpverlening is gemotiveerder en de discussie in de politiek, maar ook op de

Maar hoe kunnen probleemjongeren beter worden aangepakt? De verdachten in de kwestie Steegmans waren eerder al veelvuldig in aanraking met justitie geweest.

Toevallig heb ik dat net op mijn bureau een programma liggen waarin jongeren met harde hand

weer discipline wordt bijgebracht. Wij doen al mee aan het uit Zuid-Amerika overgewaaid "Youth at Risk"-programma, dat 20.000 euro per persoon per jaar kost. In dat programma wordt jongeren op een Amerikaanse manier weer discipline en normen en waarden bijgebracht. 27 jongeren uit Midden en Noord-Limburg doen op dit moment mee. Het is een behoorlijk hard programma, maar als een dergelijk programma echt het enige is wat werkt dan moet het maar.

Stemt u persoonlijk in met dit soort programma's?

Als het helpt wel. Ik heb zelf op een internaat gezeten.

Bart van Horck
Peter Kasbergen

(Advertentie)

Entrekoos

Entrekoos serveert een gegrilde entrekoo van 250 gram met steakfrites, groenten en salade voor maar € 10

én elke vierde Gratis..!

Kom langs voor een lekker stuk vlees, dé bodem voor een goed avondje.

Geschikt voor afgestudeerde borrels en diners. Voor borrels tot max. 100 personen, voor diners tot max. 50 personen.

Entrekoos
Steenstraat 51 2312 BV Leiden
tel. 071 513 58 09
fax. 071 512 08 21

OPINIE

Statistisch geweld

Op het verkiezingsdebat in de Hooglandse Kerk in Leiden op 14 januari zei hoogleraar criminologie Bruinsma: "Het valt allemaal wel mee met de criminaliteit; deze is in de afgelopen jaren redelijk constant gebleven. Burgers maken zich drukker dan nodig is. Het gevoel van onveiligheid is gestegen, maar dit gevoel wordt niet door de statistieken gerechtvaardigd. Dit komt vooral door de media die teveel aandacht geven aan de verslaggeving van misdrijven."

Wat een fantastisch nieuws; waar maakte Fortuyn, gevolgd door bijna alle partijen, zich eigenlijk druk om? Niets aan de hand? Dit klonk mij iets te mooi om waar te zijn, dus besloot ik eerst de site van het CBS te bezoeken (www.cbs.nl).

De bevolking is van eind '96 tot eind 2001 met ongeveer 538.178 mensen gegroeid. Het totaal aantal misdrijven is in die periode met 168.400 gevallen gestegen, het aantal geweldsdelicten dat daar onder valt zijn met 33.664 gevallen gestegen. In deze periode is het aantal misdrijven zowel absoluut als relatief gestegen zijn (zie onderstaande tabel).

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absoluut	-37.460	36.747	-2.464	60.828	21.307	51.982
Relatief	7,64%	7,83%	7,76%	8,10%	8,17%	8,43%

Van alle criminele handelingen wordt 60% veroorzaakt door de zogenaamde groep meerplegers² en veelplegers³. Deze staan na het begaan van een misdaad en arrest vaak zo weer op straat. Het gebeurt dat winkeldieven binnen een uur weer buiten staan, om dit er vervolgens bij de gedupeerde winkelier in te wrijven. Zo ontstaat veel frustratie en krijg je situaties zoals vorig jaar bij Albert Heijn, waar twee personeelsleden eigen rechter gingen spelen.

Nog een voorbeeld: een jongen betrapt op het plein voor het centraal station in Leiden twee jongens die net zijn fiets hadden gestolen. "Geef mijn fiets terug", zei hij. "Je kan hem wel terugkopen", meldden de twee jongens. Ah, gelukkig, op het plein stond ook een politieauto. De jongen liep naar de politieauto toe waar twee agenten inzaten en zei

dat zijn fiets zojuist is gestolen. "Doe daar wat aan". Het antwoord van de agenten: "Sorry, daar kunnen we helaas niets aan doen. Dien maar een aanklacht in". Uiteindelijk heeft hij zijn fiets terug moeten kopen voor vijftig euro. Aangifte heeft hij uiteindelijk niet gedaan, omdat er met diefstal van fietsen in de praktijk toch niets gebeurt. Als hij al aangifte had

gedaan van de diefstal van zijn fiets, was de kans dat de dader was opgepakt verwaarloosbaar klein geweest. Dergelijke gevallen tasten het gevoel van onveiligheid aan. Zo ook het feit dat aangiftes blijven liggen of het feit dat van alle aangiftes het oplossingspercentage rond de 15% ligt (het is in 2001 wel gestegen met 0,8% ten opzichte van 2000). Je wordt er niet vrolijk van als politie en justitie niets met je aangiftes kunnen. Het wordt zo wel verleidelijk gemaakt om eigen rechter te gaan spelen.

In het jaar 2001 (het jaar van de aanslag op het WTC) was er een stijging te zien in het gevoel van onveiligheid, maar toch was dit gevoel bij de burgers in 1999 en 2000 niet veel kleiner⁴. Het gevoel is blijkbaar redelijk constant. Het gevoel van onveiligheid wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het gebrek aan sociale cohesie in de wijken⁵. In het

verleden kreeg veiligheid minder aandacht. Zeker voor de situatie in onveilige wijken in bijvoorbeeld Rotterdam was geen aandacht. De heren regenten zagen hun kiezers massaal naar Leefbaar Rotterdam vluchten, een partij die de erbarmelijke omstandigheden in de wijken wel durfde aan te kaarten. Veiligheid kreeg bij de laatste verkiezingen de hoogste prioriteit, en terecht. Veiligheid is een fundamenteel mensenrecht. Rotterdam heeft een soort barometer ontwikkeld waarmee het gevoel van onveiligheid in kaart kan worden gebracht. Op dit moment scoort Rotterdam in totaal een 2,69 (waarbij 0 een groot gevoel van onveiligheid is en 5 van veiligheid). Onvoldoende dus; een 5,38 op een schaal van 10.

De ambitie is er wel om de veiligheidsproblemen aan te pakken. De hoofdcommissarissen willen het opsporingspercentage drastisch ophogen en zijn bereid om op het resultaat te worden afgerekend. Bij de voorlaatste verkiezingen werd gepleit voor duizenden extra agenten, zeker door de rechtse partijen. Dat zou een bottleneck wegnemen in de aangiftes en het verwerken van processen-verbaal. Als dit een daadwerkelijke stijging zou betekenen voor het aantal aanhoudingen, verwerkte aangiftes en processen-verbaal, komt de volgende schakel in de keten in actie: het openbaar ministerie. Op dit moment heeft het OM al grote capaciteitsproblemen. Als er een groeiende stroom van strafzaken is, krijgt het OM een steeds groter probleem. De rechterlijke macht is ook overwerkt en zal met het OM dus extra worden belast met nieuwe zaken. Meer processen-verbaal zullen waarschijnlijk leiden tot meer transacties (schikkingen) en septs door de rechter. En dan hebben we het nog niet eens over het sluitstuk van de justitiële keten: de penitentiële inrichtingen, die zoals een ieder weet, te kampen hebben met personeels- en capaciteitsproblemen. De demissionaire ministers van BZK